

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

20 De sponsalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

- latina. Gellius, libr. 4. c. 4. verba sponsaliorum etiam id indicant. in c. pen. de sponsa. d Diximus de sponsalibus nos multa. libr. 8. Syntagm. iuris vniuersi, & quare precedat nuptias. c. 1. & de personis, quae pro aliis contrahere sponsalia possint, cap. 4. de atat. sponforum, c. 5. de accidentibus, c. 6. de ar. rba & sponsalia largitate, ca. 7. de proxenetis & osculo. cap. 8. de solutione sponsaliorum, c. 9.
- e Quamuis de omnibus promiscue dicatur apud Gregorium, titulo de sponsalibus, & sequen.

CAPVT II.

Distinctio sponsaliorum.

Sponsalia in iure in duplici specie referuntur, quaedam quae fiunt per verba de praesenti, vt accipio te in virum, accipio te in uxorem. Et tunc illa sponsalia pro matrimonio habentur indissolubili: quaedam fiunt per verba de futuro, vt accipiam te in uxorem, accipiam te in virum. Et ista sunt proprie sponsalia, a de quib. agimus. Et horum quaedam sunt iuramento firmata, b quaedam simpliciter facta, quaedam pure, c quaedam in diem, d quaedam sub conditione. e

SCHOLIA.

- a cap. penult. & cap. ex parte, 9. de sponsalib. c. vnic. §. idem quoq. de desponsat. impub. in Sexto.
- b cap. ex literis Syluani, 10. & ca. sicut ex literis, 12. de sponsalib.
- c c. 1. de sponsalib. in Sex. ca. 2. eod. tit. apud Gregor. quando sine aliqua conditione vel modo sunt expresso, quamquam in eadem pura promissione quaedam tacite subintelligantur. nempe rebus & personis in eodem statu manentibus, vt in c. quemadmodum, de iureiuran.
- d conuentiones matrimonii ad certum diem in dubio sunt sponsalia. vt in ca. de illis, 7. de desponsat. impuber, vt si quando intra impuberes annos non apti matrimonio ma-

trimonium contrahant, nam ea sponsalia pendunt, donec ad aetatem legitimam contrahendi peruenierint. Ante pubertatem enim resiliere quidem non possunt, postea possunt. Idem decisum in c. a nobis, 8. eo. tit. Est & recepta pactio hac, accipia te in uxorem, si velis, intra tale tempus, na eo lapso tempore, qui ita promissit, liber est a promissione, & aliam eligere potest, c. sicut ex lueris, 22. de sponsalib.

e Velut ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi donaueris, quo casu rem perituri non habetur, qui ea non acceperit, quae noluit soluere sibi qua petierat, nisi cum his postea fuerit secutus consensus de praesenti, vel carnalis copula. c. de illis autem, 3. de conditio. apposit. lib. 4. tit. 5. Id ipsumque de aliis conditionibus honestis dicendum erit, vt si quis ducere promittat aliquam, si eius pater voluerit, c. super eo. eod. tit. non etiam de aliis conditionibus illicitis & inhonestis, vt in c. 1. & si. de condit. appo.

CAP. III.

De consensu sponforum.

Consensu coniugandorum sponsalia contrahuntur, a potest tamen pater, filium adultum, & cuius voluntas adhuc discerni non potest, cui voluerit matrimonio destinare, b debetque filius, postquam peruenierit ad perfectam aetatem, id ipsum omnino adimplere. c Imposita & est poena parentibus promissa per illos sponsalia non implentibus, d tamen ex honestate non ex necessitate, filii promissionem illam tenentur sequi. c

SCHOLIA.

- a c. 1. c. 4. ca. accessit, 5. de desponsatio. impuber. c. nostrates, 30. q. 5. l. sponsalia sicut nuptiae, 11. de spons. P.
- b ca. 1. & 2. de desponsa. impub. l. si pater pactum, 4. de sponsalib. libr. 4. C. tit. 1. l. tuor vel curator, 36. l. non est matrimonium, 66. de ritu nupt. lib. 32. P. tit. 2.
- c Ex honestate non ex necessitate, nec tenentur si no-

si noli necessario seruare filius eam promissio-
 nem patris, c. 1. *Et ibi glos. si. de desponsa-*
tio. impub. c. tua sanctitas, 2. 3. 1. q. 2. l. filia
qua ex alio, 1. 3. 4. de verb. oblig. ubi Et illa
promissio dicitur contra bonos mores, etiam
cum poena facta, quia matrimonia libera
esse debent, c. cum locum, c. gemma, de spon-
salib. l. neque ab initio, 4. de nupt. C. libr. 5. B
tit. 4. l. filiofamilias, 1. 3. de sponsal. P. l. spo-
salia, 1. 1. eo. iit. Requiritur enim consensus
contrahentium etiam filiorum Et filiarum-
familias. Verum ea qua patris voluntati ex-
presse non repugnat, consentire intelligitur.
l. sed qua patris, eo. iit. Ad contumeliã filii
pertinere putat Pamphilus, a patre ducere
uxorem cogi, apud Terentium Aphrum, in
Andria Scena 5. Proh (inquit) Deum at-
que hominum fidem, quid est, si non hæc
contumelia, uxorem decreuit sese dare
mihî hodie, nunc oportuit præscisse me,
nonne prius communicatum oportuit,
&c. Et honestum quidem est Et secundum
leges, de desponsatione fieri filiarum a paren-
tibus, c. 1. 4. qualis, 3. 0. 9. 5. quia Et ad offi-
cium parentum pertinere dicitur, filius qua-
tere conditionem matrimonii, Et filias do-
tare, l. qui liberos, de ritu nupt. P. l. si. C. de
dot. promiss. Verum ex necessitate deside-
ratur tantum consensus contrahentium, c.
sufficiat, 2. 7. q. 2. siquidem matrimonium
sacramentum est, Et in sacramentis patria
potestas non consideratur. ca. fin. de iudi. in
Sex. facit in argumentum, quod consensus
Et oblatio parentum facere possit filium im-
puberem monachum, is tamen dum per-
uenit ad adultam ætatem potest dissen-
tere ab ea oblatione, nec voto parentum, si
noluerit obligatur. tota 2. 0. q. 1.
d. Nempe ut abstineant per triennium a com-
munione, si noluerint implere illorum pro-
missionem, c. vnic. 3. 1. q. 3.
e. Vi proxime dictum est in litera, ca. Et pro-
bat, tota 3. 1. q. 2.

CAPUT. IIIII.

Quis contrahere sponsalia possit.

ET quia ex consensu constant sponsalia,
 ideo præsentis per se, & absentes per
 nuncium & literas sine verborum, aut scri-
 pturæ solemnitate, ea contrahere possunt, a
 dummodo saltem ætatis sint septem an-
 norum, ante enim eam ætatem nihil agi-
 tur. b Quare si pubes & impubes, c aut duo
 impuberes non proximi pubertati, d quo-
 rum malitia non suppleat ætatem, spon-
 salia per verba de præsentis contraxerint,
 & ita matrimonium censetur tantum iu-
 ris interpretatione sponsalia de futuro, e
 neque ita matrimonium contractum, quod
 non tenuit ob defectum ætatis, per la-
 psium prædicti temporis conualescit, nisi
 per copulam subsecutam, vel per modum
 aliquem alium f constiterit euidenter, cõ-
 trahentes ad pubertatis tempora, cum
 perseverantia voluntatis in matrimonio
 peruenisse. Per dictum tamen contra-
 ctum matrimonii in defectu ætatis fa-
 ctum, (quod quamuis non valuit, vt age-
 batur, tamen valuit vt potuit) publicæ ho-
 nestatis iusticia inducitur. g Personæ au-
 tem, quibus interdictum est matrimonium,
 & sponsalia quoq; contrahere vetantur, h
 iisdemque impedimentis, si modo impe-
 dimenta, quæ tempore sponsaliorum sint,
 perseverant vsque ad tempus nuptiarum,
 nec ante tolli possint, non aliter, i vt nec
 furiosus in ipso furore sponsalia, neque
 matrimonium contrahere potest, k quia
 consensum non habet. l Sic de similibus
 collige.

SCHOLIA.

- a cap. nec illud, 8. 30. quæst. 5. c. ex parte, de
 conversio. coniugator. Genes. 24. Et sic et-
 iam de omnibus conventionibus, quæ con-
 sensu perficiuntur, responsum est. l. 2. §. 1.
 de act. P. libr. 44. P. iit. 7. l. 1. §. fin. de con-
 trah. emt. P. lib. 18. iit. 1. §. 1. de obligatio.
 ex consen. libr. 3. Institutio. titul. 2. 3. Et in
 hac sponsaliorum hypothesi expresse pro-
 bat, l. in sponsalib. contrahendis, 18. l. suf-
 ficat, 4. l. hac ita, 5. l. in sponsalib. 7. de spons.

- P.** Et proinde ut nuptia, sic et sponsalia possunt contrahi a mutis et surdis, ca. cum apud, 23. de sponsalibus. Verba tamen aliquando requiruntur ad probationem consensus, vel alia signa et quipollentia, ca. tue fraternitati, 25. c. si inter, 31. de sponsalibus.
- b** c. 1. de desponsatio. impub. in Sex. c. literas, 4. c. accessit, eod. tit. apud Gregor. l. in sponsalibus contrahendis, 14. de sponsalibus. Exstat constitutio nouella Leonis 109. ne intra 7. etatis annum, sponsalia ineantur. Statuerat tamen aliquando Augustus, ne minor 10. annis sponsa haberetur, ut ait Dion Cassius et Zonaras.
- c** Hec que sequuntur sumta sunt ex c. vnic. §. idem quoque, de desponsa. impub. in Sext.
- d** Aliter contra, ut in ca. veniens, de sponsal. c. ad id quod, c. de illis, de despons. impub.
- e** d. c. vnic. §. idem, de desponsatio. impub. in Sex. ca. attestaciones, et ca. si. de desponsa. impub. c. super eo, de condit. apposi. Id ipsum et iure civili locum habet in l. quaesitum, 9. de sponsalibus.
- f** ca. fin. de sponsalibus. P.
- g** Iustitia publica honestatis oritur ex solis puris et certis sponsalibus, non ex illis, qua sub conditione, qua non impleuntur, contrahuntur, cap. 1. in princip. et §. fin. de sponsalibus in Sext.
- h** l. oratio, 16. de sponsal. in P. l. si quis tutor, §. quamuis, de ritu nupt. P.
- i** l. si quis officium, 38. de ritu nuptiarum, l. vnic. si rector. prouinc. vel ad eum pertinent. et c. l. b. 5. C. tit. 2.
- k** c. neque furiosus, 32. q. 7. c. dilectus filius, 23. de sponsalibus. l. furor, eod. tit. P. l. oratione, 16. §. fin. de ritu nupt. l. patre furioso, de his, qui sunt sui vel alien. iur. P.
- l** d. l. oratione, §. si. et c. aliquos, 15. quest. 1. cum simil.

CAP. V.

Quomodo contrahi possunt sponsalia.

Possunt, qui contrahunt sponsalia, & per se ipsos, & per procuratorem idoneum contrahere, is autem idoneus procurator

A erit, qui ad hoc cum certa contrahendi habebit mandatum, non aliter. **a** formula autem alia nulla iure quam promissio seu stipulatio de futuro contrahendo matrimonio, **b** ex more tamen regionum alia adici possunt, ut annulus pro fide digito sponsæ per sponsum immisus, utque pacta coram inuitatis matrimonii fiant, **c** pignus amoris annulus ceterur, & ideo quarto digito seu medico dicto inseritur, quod in eo vena quædam, ut fertur, sanguinis ad cor usque perueniat. **d** Desiderat & Ecclesia in sponsalibus sacram benedictionem. **e**

SCHOLIA.

- a** Hec in c. fin. de procura. in Sex. l. generali mandato, 34. de rit. nupt. P.
- b** Si modo verba sint conuenientia negotio, c. si inter, de sponsalibus. Stipulationum in sponsalibus antiqua hac eras formula, et socr a genero ita interrogabatur, spondes tuam gnatam vxorem mihi? et ille respondebat, spondeo, adiciebatur et dos seu dotis promissio. ut apud Plautum in Aulularia, actu 1. scena 4. Megadorus ab Euclyone ita stipulatur.

Quid nunc etiam mihi despondes filiam?

E. Illis legibus, cum illa dote quam tibi dixi.

M. Sponden' ergo? E. Spondeo.

Et in Trinumo actu 5. scena 2. Lysicles ita a Chamida stipulatur.

Sponden' ergo tuam gnatam vxorem mihi?

C. Spodeo, & mille auri Philippum dotis.

Fiebant, et tabule nuptiales, ut in l. si vicini. C. de nuptiis, seu dotales, l. cum maritus, de pactis datalibus Pandect. leg. qui dotem, de dote preleg. cum similibus. Meminit diuus Augustinus libr. 2. de Moribus Manicheor. Tertul. libr. de Pudicitia, et Apol. 1. Atque post signatas vel consignatas tabulas bona ominabatur matrimonii,

monii, & conuiuia fiebant. ca. nostrates, A
30.9.5. Innuat Iuuenal. Satyr. 2.
Signatae tabulae, dudum, feliciter ingens
Coena sedet, gremio iacuit noua nupta
mariti.

Qua tamen omnia non erant ex necessitate
sponsaliorum adhibenda, ut nec alia qua
ut plerumq; accedebant sponsalibus, de quibus
diximus lib. 8. Syntagma. iur. c. 2. nam
nec tabula faciebant matrimonium, l. dona-
tiones in concubinam, de dona. P. & illa B
etiam solebant saepius signari post contra-
ctum matrimonium, ut in l. sera, de dona-
tio. inter vir. & uxor. Probationem autem
instrumenta dotalia aliquando mat-
rimonii subsecuti faciebant, ut in concu-
binam in uxorem ducta, l. 5. & l. cum quis a
muliere, 11. & l. nuper, 12. de naturalib.
liber. lib. 5. C. tit. 27. & c. 8. §. reliqui igitur
sunt modi, nouella 89. Quibus modis
natura. eff. sui. c. hoc quoq; presenti, c. 3. C
nouella 117. ut liceat mar. & auia, & c. §.
fin. de nupt. apud Iustinia. de substantia
autem non sunt. ca. si quis, 30.9.5.

c ca. nostrates, 3. 30.9.5. nos de arrhis multa
lib. 8. Syntagma. c. 7. Subarrhatio signum
amoris est, in dispensatione quam probat,
ut ait ca. si quis uxorem, 14. & can. si quis
subarrhauerit, 27.9.2. Arrha generaliter
solet interuenire ad confirmationem vel
testimonium contractuum perfectorum, D
non autem ipsa contractus firmat, l. quod
sepe, 35. de contrah. emtio. lib. 18. P. tit. 1. §.
1. eo. ti. apud Iustinia. Eadem quoq; ratio-
ne arrha in sponsalibus dantur, ut liquet
ex l. 3. 4. & §. de sponsal. & arrhis. C. Ar-
zha nomine non solum annulus, sed etiam
alia certa summa dabatur; ut in l. ex emto,
11. §. his qui uina, de act. emt. lib. 19. P. tit.
1. l. fin. de lege commissor. lib. 18. P. titul.
3. Dabatur & pro arrhis annulus ut in l. E
quicunq; §. 5. §. ite si institutor, de institutor. actio.
lib. 14. tit. 3. & d. l. ex emto, §. is qui, versi.
ergo illud, de actio. emt. P. & fuit eius ar-
rha antiquus mos, ut refert Plinius lib. 33.
historia, c. 1. Ibi, argumento (inquit) est

consuetudo vulgi, ad sponsiones etiam
num annulo exiliente ab eo tempore,
quo nondum erat arrha uelocior.

d Hec sumta ex cano. foemina, dum mari-
tantur, 7. 30.9.5. inducitur & aliquando
presumptio matrimonii ex traditione an-
nuli facta ab sponso sponse, tamen ea non
plane probat, c. illud, de presump. alii di-
cunt & traditionem annuli tantum pra-
sumtionem pro sponsalibus facere, nisi pro-
betur datus a sacerdote. gloss. ad cano. foemina,
7. ad uerbum, annulus, 30.9.5. per
cano. nostrates, eadem 9. §. nisi mos sit re-
gionis quod annulus detur in matrimonio.
Vide qua diximus de annulis in sponsali-
bus, lib. 8. Syntagma. iuris, cap. 7.

c Sicq; Alexius Comnenus statuit, non tan-
tum in nuptiis, sed etiam in sponsalibus, sa-
cram ecclesiae benedictionem interuenire
debere; in constitutione eius 3. in iure Ori-
entali. Quod & postea placuit concilio
Tridentino, sessio. 24. in decreto de refor-
matione matrimo. c. 2. ubi & statuit bene-
dictionem a proprio parochio fieri, neq; a
quoquam, nisi ab ipso parochio, vel ab ordi-
nario licentiam ad praedictam benedictio-
nem faciendam alii sacerdoti concedi pos-
se; quacumq; consuetudine, etiam imme-
moriabili, qua potius corruptela, non ob-
stante, erit illa obseruatio ualde necessaria,
ad sanctificationem futuri matrimonii,
tum etiam ut clandestina matrimonia ui-
tentur. ca. 1. 2. 3. 30.9.5. Gratis autem ex-
hiberi debet illa benedictio; cum ne paupe-
res grauentur, tum etiam ne simonia com-
mittatur; sicq; gratis concedendam decre-
uit Alexand. 3. constitutione sua parte 1.
c. 7. Innocentius 3. in 1. concilio Latera. c.
66. & prohibetur pro illis quippiam acci-
pere vel petere, nisi quod laudabili con-
suetudine offerri solet, in ca. ad Apostoli-
cam, 4. 2. de simo.

CAPVT VI.

De sine & effectu sponsaliorum, & so-
lutione eorum.

Nnn 3

Finis ad quem tendunt sponsalia, est matrimonium futurum, de quo fiunt promissiones. *a* Proinde de rigore iuris, qui sponsalia contraxerunt, & maxime iuramento interueniente, monendi sunt, ut matrimonium contrahant; & si non obtemperauerint, sunt per censuram Ecclesiasticam compellendi, *b* nisi rationabilis causa obstiterit. *c* Inter autem causas rationales, quæ non impediunt desponsatos cum aliis coniungi quam desponsatis, vna est, si desponsati nolint se admittere, ne ex ea coniunctione deterius contingat, ne talem quis coactus ducat quam odio habet, imposita tamen poena pro periurio. *d* Potest & alia causa esse, si post sponsalia contracta abfuerit & dimiserit terram sponsæ sponsus, *e* imo & ex solo disensu contrahentium dissolui possunt sponsalia. *f* Et si post sponsalia de futuro alter ex sponsis cum alio vel alia per verba de presenti matrimonium contraxerit *g* nisi forsitan post sponsalia prima de futuro intercesserit copula inter sponsos carnalis, per quam sponsalia de futuro transierunt in consentum matrimonii de presenti, ut dissolui nequeant, *h* non minus quam si facta fuissent per verba de presenti. *i* Si etiam sponsa de futuro peccet in proprium corpus ante matrimonium, poterit ab sponso dimitti, qui & alteri poterit se impune coniungere. *k* Item si sponsa fuerit facta leprosa, paralytica, si nasum vel oculos amiserit, vel quicquam turpius ei superuenerit; *l* si sponsus cum cognata sponsæ, vel sponsa cum cognato sponsi concubuerit; *m* aut si sponsus vel sponsa post sponsalia contracta, religionem aliquam professus professave fuerit. *n* Attamen consilium datur, si iuramento sponsalia firmata sint, de futuro matrimonio contrahendo, ut tutius sitolesti ingredi monasterium, religione iuramenti firmata prius contrahere, & postea si elegerit, ad religionem migrare, dummodo post desponsationem copula non fuerit secuta

A carnalis. *o* Dissoluet quoque sponsalia de futuro, susceptio sacrorum ordinum. *p* Si etiam sponsa, etsi inuita, ab alio rapta fuerit, & sponsus eam admittere noluerit, poterit rapta alteri nubere, *q* item si affinitas superuenerit, vel ratione copulæ carnalis, *r* vel cognationis spiritualis, *s* aut si seclæ vel religionis superuenerit inter sponsos ante matrimonium diuersitas; vel si ea diuersitas, quæ ante sponsalia incognita erat, postea cognita sit. *t* Inducitur per sponsalia pura de futuro, publica honestatis iustitia, quæ impedit contrahi, & dirimit contractum matrimonium, *v* non etiam si sub conditione contracta sint & fuerint resoluta. *x* Institutum porro est, ut iam pactæ sponsæ non statim sponsis tradantur, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspirauerit sponsus delatam. *y*

S C H O L I A.

a Ideo diximus antea non posse contrahi sponsalia inter eos, cum quibus non potest contrahi matrimonium.

b c. 2. c. ex literis, i. c. de sponsalib. ubi tamen glossa notat hanc compulsionem esse ad finem, ut consentiant qui nolunt stare promissis, non autem finalem, ut inuitus matrimonium contrahere compellatur, propter plura mala, quæ solent ex nuptiis per inuitos contractis suboriri, in c. 2. c. requisit, 17. de sponsalib.

c Dicto cap. ex literis, cause ob quas dissolui possunt sponsalia, colliguntur in fine glossæ finalis, c. de illis, 5. de sponsalib. per Beatum Thomam in questionibus additis ad 3. partem, quest. 43. artic. 3. Syluestrum summa, in verbo, sponsalia, quest. 10. Domini. Soto, lib. 4. sententia. distict. 27. q. 2. artic. 3.

d c. 2. c. requisit, 17. de sponsalib. ca. de nuptiis, 5. 1. q. 2. permittitur uia dissolutio imposita poenitentia ei, per quem steterit, quominus iuramentum vel promissionem implerit matrimonio, ad emendandum malum. c. de illis autem, 5. de sponsalib. facit

- facit c. veniens, qui clerici vel vovener. & c. A
 c. cum iam dudum, de praben. hac ratione
 iure etiam civili, alii de sponsata, renuntiare
 re conditioni & alii nubere non prohibe-
 tur, l. 1. C. de sponsalib. lib. 5. tit. 1. & pre-
 sente sponso potest consilium sponsa muta-
 re, & nuntium ei remittere, l. 2. §. fin. de re-
 pudis. lib. 5. C. tit. 17. Eratq; olim formu-
 la tria necessaria renuntiationis in disci-
 tiendis sponsalibus, siue presenti siue absen-
 ti fieret renuntiationis, nempe, conditione B
 tranon vtar. l. 2. §. penul. & fi. de duor. li.
 24. P. tit. 5. l. in potestate, 10. de sponsalib.
 e c. de illis, 5. de sponsalib. iure civili presens
 sponsus expectatur per triennium ab spon-
 sa. l. 2. de sponsalib. C. absens per triennium,
 l. liberum, 2. C. de repud. virumq; cautum
 libro 28. ecloga Basilicorum tit. 1. c. 16.
 additur & in c. 17. ex ista causa etiā, ultra
 quadriennium aliquando sponsalia trahi,
 veluti propter valetudinem sponsæ, vel C
 sponsi, vel propter mortem parentum, vel
 ob capitalia crimina, vel ob longas peregrina-
 tiones, quæ ob necessitatem suscipiuntur,
 quod & probatur in l. sape iuste, 17. de
 sponsal. meminuit & de his Dio Cassius lib.
 54. historia & Suetonius in Augusto. Quæ
 annotanda sunt, non quidem ut impedia-
 tur matrimonium intra hæc tempora con-
 tractum, sed ut cognoscamus, num pœna
 adiecta pactis contra eum, qui temere resi-
 derit a promissione matrimonii, committi D
 debeat, & num arrhe amittantur; quæ om-
 nia tantum locum habent contra eum,
 qui in culpa est, quominus impleverit pro-
 missionem, l. mulier, 5. de sponsalib. si le-
 ge permittente resolvantur etiam sponsa-
 lia, data utrinque sine damno alterutrius
 restituuntur. l. ex publico, 7. de conuersio.
 coniuga.
 f c. gemma, §. c. n. mitaque, de sponsal. Titia, de
 verb. oblig. P.
 g c. 2. de matrimonio cōtracto cōtra interdicitū
 ecclesie. c. si inter virum, 31. de sponsa. c. 1.
 de sponsa duorum. Si tamen secunda spon-
 salia facta non sint per verba de presenti,
 sed per verba quoque de futuro ut prima,
 non tollunt prima, ca. sicut ex literis, 22. de
 sponsalib.
 h c. veniens ad nos, 15. c. is qui fidem, 30. de
 sponsal. attamen conatus solus ad copulam
 non sufficit, c. fin. eo. titu.
 i ca. 1. 2. 3. de sponsa duorum, ca. additur,
 vers. nec de sponsatam, & ca. de sponsa-
 tam, 27. q. 2. ca. 1. & seq. 31. q. 3. nam pri-
 matunc non dissoluntur facta de presen-
 ti, etiam si secunda quoque sint de presen-
 ti, vel habuerint copulam, c. licet, 3. de spon-
 sal. duorum, c. fin. eod. tit. c. si inter, de spon-
 salibus.
 k c. quemadmodum, 25. de iureiuran. l. mu-
 lier, 5. §. his illud etiam adiicimus, de spon-
 salib. C.
 l dicto c. quemadmodum, §. 1. & de lepra, in
 c. fin. de coniugio leproforum. quæ debent
 etiam habere locum in sponso, ut possit spon-
 sa ex iisdem causis resilire a promissione facta
 sponso, si in talia incidit. Tanta enim
 est in coniugii vinculo aequalitas, ut quæ
 in uxore locum habent, eadem & in viro,
 & contra, habeant. ca. apud nos, ca. Chri-
 stiana, 2. q. 5. ca. 1. 2. 3. 4. 5. & seq. 32. q.
 6. Illud & expresse in l. mulier, 5. de spon-
 salib. C. Et ita dissolutio ex iisdem causis
 utrinque sponsaliorum fit, nisi ea sint con-
 tracta per verba de presenti, quia tunc, ut
 matrimonium indissolubilia sunt. Proinde
 si sponsus factus fuerit prodigus, turpis, im-
 pudicus, repudiari potest ab sponsa, etiam
 invito patre qui eum elegit. d. l. mulier, 5. §.
 his illud, de sponsal. C. l. sed quæ patris, 12. §.
 tunc autem, eod. titul.
 m c. 2. de consangu. & affinit. c. 2. c. dis-
 cretionem, 6. §. nos igitur, c. ex literis, 8. c. ve-
 niens, 9. de eo qui cognovit consanguineam
 uxoris suæ, c. prater ea, 12. de sponsalib. c.
 duo pueri, 12. de desponsa. impub. nisi spon-
 sa fuerit prima cognita, ca. fin. de eo qui
 cognovit consanguineam uxoris suæ, vel
 incognita fuerit cognitio alterius, iuxta d.
 c. prater ea.
 n ca. scripsit, §. sponsa vero, c. de sponsatam, c.

- decreta, 27. q. 2. ca. vni. §. fin. de voto. in A
 Sexti. & in extra. vnic. eiusdem tituli lo-
 annis, 22. l. Deo nobis, §. 6. de episcop. &
 cleric. C. c. 39. nouella 123. de sanctiss. epi-
 scop. & nouella 22. de nuptiis, c. 5. seu §. se-
 cundum occasionem. Rursum 117. c. 12.
 Et apud Ethnicos olim honesta diuertendi
 causa sacerdotum habebatur, l. vitri-
 cius, 60. de donatio. inter virum & uxo-
 rem, P. lib. 24. titul. 1.
- o c. commissam, 16. de sponsal. vide magi-
 strum sententiarum in 4. lib. distict. 27. §.
 hoc autem coniugatis, & ibi Sotum, quast.
 1. articulo 4.
- p Notatur in c. 1. de voto, in Sexti. per extra-
 uag. Ioannis 22. qua incipit, antiqua, &
 ca. ex parte, in 2. de conuers. conuga.
- q ca. raptor, 33. 27. quast. 2.
- r c. 2. de consangu. & affinita.
- s c. veniens, de cognatio spiritali.
- t ca. non solum, ca. iam nunc, & seq. 28. q. 1.
 c. 2. de diuor. l. mulier, §. his illud, de
 sponsa. C. l. si legibus, 16. de episcop. audien.
 Sunt interdicta Christianis matrimonia
 cum iudais. l. ne quis Christianis, 6. de iu-
 daeis, C. cum ethnicis & pessimis viris. Gen.
 6. Exodi 34. Deuteronomii 7. 3. Regum
 11. 2. Esdra c. 9. 1. ad Corinth. c. 6. Conci-
 lio Laodicensi, c. 31. Chalcedonensi, c. 14.
 Carthaginensi, c. 21. ca. caue non oportet,
 28. q. 1. D. August. lib. 1. de adulterinis
 coniugiis, Tertullia. 2. ad uxorem Tertul-
 liam, 3. ad Quirinum. Vide & Concilium
 Tridentinum, sessione penul.
- v c. iuuenis, 3. de sponsal. c. unico, eod. titul.
 in Sexti.
- x dicto c. unico, §. fin. de sponsalib. in Sexto.
- y ca institutum, 39. 27. q. 2. Ex diuo Augu-
 stino lib. 8. confession. c. 3. nos plures alias
 rationes addimus lib. 8. Syntagmat. iuris
 vniuers. cap. 3.

DE MATRIMONIIS
 ET NUPTIIS.
 TIT. XXI,

- 1 Continuatio.
 2 Et quid matrimonium, & nuptia.
 3 Et vnde dicta.
 4 Vndeque matrimonium appellatum.
 5 Et patrimonium.

IN sponsalibus matrimonium initiatum, **i**
 post coniunctionem ratum fit; a pro-
 missione per sponsalia de futuro matri-
 monio, ad implementum peruenitur, &
 proinde sequuntur nuptiae vel mox, vel
 tempore accommodo expectato, **b** vel si
 placeat, cum ipsis sponsalibus matrimoni-
 um per verba de praesenti simul contrahi-
 tur; **c** quare & Capellanus Gregorii 9. in
 compilatione decretalium, vnic. titulo &
 sponsalia & matrimonium conclusit, de
 sponsalibus & matrimoniis. Nos autem
 facilioris institutionis causa, sponsaliorum
 titulum a matrimonii vel nuptiarum tra-
 ctatione seiuungimus. **d**

Matrimonium porro, aliud spirituale, **2**
 aliud carnale; Spiritale contrahitur inter
 ecclesiam & eius praelatum, **e** de quo non
 agimus. Carnale autem illud hic examina-
 bitur, quod est, vt & nuptiae, viri & femi-
 nae coniunctio, indiuiduam vitae consue-
 tudinem continens, **f** de qua iam finitione
 & alibi diximus. **g**

Nuptiae ideo dictae, quod pudoris gra-
 tia, puellae cum viris traderentur, caput vel
 faciem obnuberent seu velarent. **h**

Et matrimonium quasi matris munus **4**
 vel munus dictum; quia proprium potius
 matris quam patris munus videatur filio-
 rum nutritioni vacare. **i**

Vt contra patrimonium potius a patre **5**
 dictum, quod magis virile & patris munus
 sit filiis acquirere. **k**

E SCHOLIA.

- a can. statutum, 24. §. 1. & ca. seq. cum ini-
 tiatur, 27. q. 2.
 b ca. nostrates, 3. 30. q. 5.
 c cap. penul. de sponsalib. cum similib.
 d Sic etiam in C. & P. distincti sunt tituli de
 sponsa-